

Inserati se sprejemajo in velja
ristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.

12 " " " " 2 " "

15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišč.
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto	10 gi. — kr.
za pol leta	5 " — "
za četrt leta	2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto	3 gi. 40 kr.
za pol leta	2 " 20 "
za četrt leta	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice
št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Budgetna obravnava.

I.

Z Dunaja 29. aprila.

Državni zbor je pričel včeraj obravnavo
državnega proračuna za leto 1881. Izmed
večine se je za budget vpisalo 17 govornikov,
izmed manjšine pa 16 zoper. Od slovenskih
poslancev sta se oglasila dva, namreč baron
Gödel in dr. Tonkli.

Prvi je dobil besedo bivši poljedelski mi-
nister grof Mannsfeld. Levičarji z nekakim
zaupanjem nanj gledajo, češ, da postane ta še
jako mlad mož ministerski predsednik, kadar
zopet oni pridejo na krmilo. Zato so se bili
postavili vsi okoli Mannsfelda, ko je včeraj
govoril, ter so mu ploskali pohvalo in se mu
tudi po svojih listih prilizujejo, češ, da je bil
njegov govor jako pomenljiv, državnišk (staats-
männisch). Kdor pa je poslušal govornika,
moral se je prepričati, da je Mannsfeld vse
prej kakor duhovit državnik. Ker vse, kar
je povedal, so bile le fraze, ki smo jih že sto
in stokrat slišali od Herbst, Suessa, Beera,
in ki jih vsaki dan beremo v liberalnih časn-
ikih zlasti v „N. fr. Presse“. In še to je po-
vedal tako medlo, slabo in okorno, da so po-
slušalci mislili, da mu bode zdaj zmanjkalo
besede.

Le vstavoverna stranka zamore državni
proračun v red spraviti, pisala je nedavno
„N. fr. Presse“, in grof Mannsfeld je danes
ponavljal te besede. Mannsfeld je bil pod
svojim vsakom Auerspergom 4 leta polje-
delski minister, imel je toraj najlepšo priliko
pkazati svojo državniško zmožnost. Kako,

da tega ni storil? Ker tudi takrat imeli smo
v državnem proračunu primanjkljaj, in deloma
še večega kakor letos, katerega so poravnali z
raznoterimi dolgovi, ki jih mora sedanje mi-
nisterstvo plačevati. Pravo je toraj zadel po-
ljski poslanec Hausner, ko je v svojem izvrst-
nem današnjem govoru rekel, da so te besede
Mannsfeldove nekaka očitna spoved: „Oče
grešil sem!“ In v potrdilo svojega izreka
naštel je Hausner več dogodkov iz ministro-
vanja Mannsfeldovega, iz katerih se je pokazalo,
da je Mannsfeld prav slabo skrbel za znižanje
državnega primanjkljaja, ker so državni gozdi
v Solnogradu prizadejali 80 000 in na Primor-
skem 40 000 gl. več stroškov kakor dohodkov,
in je dohodek državnih posestev pri hektaru
znašal samo 60 krajcarjev. Ako toraj le vsta-
voverci zamorejo odpraviti primanjkljaj, zakaj
tega niso storili v 20 letih, ko so bili na
krmilu?

Mannsfeld je dalje trdil, da njegova stranka
je edina v načelih, ako tudi glede načina ni
enih misli, kako bi izvršila svoje namene.
Desnica pa v nobenem važnem prašanju ni
edina, ampak samo glede njegove vnanje ob-
ravnavne. Rekel je celo, da je desnica složna
samo v tem, kako da bi omejila postavoda-
jalstvo vladinim ukazom na korist. Prav dobro
sta ga v tem oziru zavrnila poslanca Matuš
in Hausner. Matuš je omenjal, da ravno
levičarji tako delajo, kakor je Mannsfeld očital
desnici. Desnica je hotela glede šolske po-
stave deželni zborom, tedaj postavodajalni
skupščini dati pravico dovoljevati polajšanja,
levičarji in njih somišljeni tovariši v gospodski
zbornici, hoče to pravico prepustiti minister-

skim ukazom. Kakor je neki liberalni poslanec
v českem deželnem zboru rekel: Okrajen gla-
var mi je ljubši, kakor vsi okrajni zastopi
tako se tudi tukaj kaže, da minister je go-
spodom ljubši, kakor vsi deželni zbori. Še
bolje pa je Hausner zavrnil Mannsfelda skli-
cevanje se na poslanca Kronawettera, ki je med
živahno pohvalo levičarjev rekel, da je glede
vseh, zlasti pa svobodnih vprašanj čisto na-
sprotnih misli kakor Mannsfeld. Tudi je opomni,
da si po skušnjah pri raznih jako važnih obl-
ravnah ne moremo misliti večjega razločka
kakor med Auspitzem in Kronawetterom pri vo-
litni premembi, med Streerwitzem in Schöner-
rerjem pri zemljišnem davku, med Jaquesom
in Maggom pri oderuški postavi, med Plenerjem
in Pacherjem glede vnanje politike in stroškov
za vojno, in da si ne moremo bolj različnih
nazorov denarnih in budgetnih vprašanj misliti,
kakor jih razodevajo Plener, Wolfrum, Neu-
wirth, Suess, Steudel, Roser. Kje je toraj od
Mannsfelda tako ponosno povdarjana edinost
v glavnih načelih?

Posebno se je pa Mannsfeld vrezal s svo-
jimi nazori o ravnopravnosti. On za narode
ne pozna nobenih pravic, ampak samo dolžnosti

Pravico do ravnopravnosti imajo samo po-
samezni državljani ne pa celi narodi! Ta
izrek vnovič priča, da vstavoverci narodom
nečejo biti pravični in da je Hausner prav
imel, ko je rekel, da bi nas vstavoverci, ako
bi zopet dospeli do državnega krmila s škor-
pjanji bičali.

Enako slab uspeh kakor Mannsfeld imel
je drugi liberalni govornik, koroški poslanec
Pacher, ki je res prav prazno slamo mlatil in

Okrožnica o prvih slovanskih pro- svetiteljih.

(Dalje.)

V tem pismu odobrava Hadrijan II slo-
vanski jezik pri službi božji in to iz istih vzrokov,
katere je navel Konstantin, preteč one izobčiti,
ki bi se upali temu protiviti in skruniti besede
jezika slovanskega — qui autem susus fuerit
aliter per-suadere vobis vituperans litteras lin-
guae vestrae, sit excommunicatus. — Človek bi
misli, da je s tem apostolskim odlokom re-
šena stvar za vselej, ali ni temu tako, ker
prav v tem času težile so našega svetega
apostola hude muke in skrbi v Panoniji in na
Moravskem, kjer je sadonosno oznanjeval be-
sede božje. V dolnji Panoniji dosegli so pro-
tivniki apostolovi, da je Ivan VIII., naslednik
Hadrijanov na stolici rimski, odločno prepo-
vedal rabiti jezik slovanski pri službi božji.
Ali naš Metod ni se dal motiti, marveč je
mirno nadaljeval svoje začeto delo. Vprašaje
pa, ali ni s tem zanemaril sv. Metod pokor-
ščine do stolice rimske, odgovorimo: sveti
Metod bil je vedno vdan stolici rimski z dušo
in telesom, umrl bi bil raji tistokrat, nego

zatajil vero ali prelomil prisego, katero je pri-
segel pri posvečevanju v Rimu; a on je izpre-
videl, da bi postavil v nevarnost vero in srečo
svojih ovčic, ako bi bil zapustil dosedanje
stezjo; verniki so se namreč tako privadili je-
ziku slovanskemu, da se mu niso nikakor ho-
teli odreči. Misli, da mu je sv. Metod, da mu je
dovoljeno v takih okoliščinah opirati se na ve-
ljavo stolice apostolske in na določbo papeža
Hadrijana; vedel je, da so papeža Ivana pre-
govorili tuji nasprotniki z neosnovanimi raz-
logi; vedel je, da mu bode mogoče Ivana
pomiriti in skloniti na svojo stran, ko se
razkrije in razloži resnica; to je tudi dosegel
v resnici. Ali še večje muke in skrbi zadele
so našega apostola na Moravskem, ker tu se
je posrečilo nasprotnikom njegovim, dobiti na
svojo stran kneza Svatopluka, moža strastnega
in nepredvidnega, posreči se jim s sumničnem
jezika slovanskega sumničiti tudi čistost vere
svetega Metoda; toda Bog dodelil je novo slavo
svetniku našemu in sicer v svečanem zboru
rimskem, kamor ga je poklical Ivan VIII.
l. 879. na obrambo, da pred celim svetom
opraviči delovanje svoje. Če človek Slovan
čita to zagovarjanje v starih listinah, zarosi s
solzo radostnico od svetega navdušenja in

ponosa oko. Pred celim zborom odgovarja sv.
Metod nasprotnikom, trdečim, da je jezik slo-
vanski barbarski, surov in nespreten, rekoč:
Bratje v Jezusu, ne verujte glasu, ki ne ve,
kaj govori, ne verujte besedam, katere narekuje
strast in zavist. Jaz poznam jezik slovanski,
ta jezik je v vsakem obziru krasan, obilen in
darovit. Primerjati ga smemo z vsemi tudi
najbolj omikanimi jeziki, a daj mu Bog miru
in pokoja in njemu bode na široko odprta iz-
vrstnost grškega in latinskega jezika; vreden
in dostojen je besedi in službi božji. Z bratom
preložila sva v ta jezik sveto pismo in litur-
gične knjige in prepričala sva se, da je dorasel
svojemu poklicu, za kar ga je odločil Bog v
korist narodu slovanskemu. Vedite pa bratje,
da se je tako priljubil narodu slovanskemu
narodni jezik pri službi božji, da se ga nikakor
neče odreči. Vzeti mu pa domači jezik pri
svetih skrivnostih se pravi, vero samo mu iz-
trgati iz duše in srca; vedite pa in pomnite,
bratje častiti, ako mislite ohraniti v veri in
jedinosti Slovane, ki so vže pod krilom svete
cerkve; ako hočete njej pridobiti tudi one
Slovane, ki omahujejo med propadajočim vzhod-
om in dvigujočim se zapadom, čuvajte jezik
slovanski v liturgiji kakor oko v glavi. —

čigar govor je Hausner zopet prav izvrstno primerjal z neko Münchhausenovo burko; Münchhausen namreč pripoveduje, da je enkrat po zimi v rok trobil, pa zaradi hudega mraza bili glasovi v rogu zamerzili. Ko je pa prišla gorka spomlad, se je rog zopet otajal in zamerzjeni glasovi so sami iz roga vrel na dan. Ravno tako je bil tudi menda Pacherjev govor v jeseni l. 1879 zamrznil in je prišel to pomlad zopet na dan.

Veliko bolje se je obnesil Kronawetter, ki je v svojem govoru izvrstno opisal vstavovno stranko, ki je zmerom veliko obetala, pa malo dala, ter zmerom pozabila na svoje obljube. On je glasoval zoper vsak proračun, ki našteva primanjkljaj, in bo ravno iz tega vzroka glasoval tudi zoper letošnji proračun. V dveh rečeh pa se je Kronawetter nekoliko zmotil. Prvič je rekel, da se on poteguje za svobodna načela, pa vendar mora pripoznati, da kdor hoče biti svoboden, mora biti tudi narodom pravičen, in drugič misli, da bode državni primanjkljaj precej zginil iz proračuna, ako se vvede splošna volilna pravica, kakor da se bodo s to pravico precej povikšali dohodki in zmanjšali stroški državní.

Na desnici je prvi za proračun govoril grof Dürckheim, ki je levici naravnost rekel, da je njeno ravnanje neodgovorno, ker vladi samo zato odrekajo proračun, ker še ni popravila, kar so oni pokvarili. Tudi je pozornost vladino obračal na poljedelske in gospodarske razmere, ker je Avstrija po večini poljedelska država in bode le tedaj vravnala svoj proračun, ako pospešuje poljedelske in gospodarske koristi.

Drugi govornik za proračun bil je slovenski polanec baron Gödel. Opomnil je marsikaj, kako bi se zamogli stroški zmanjšati, in državna uprava skrbeti, zlasti je rekel, da bi se prav lahko in brez vse škode opustile finančne direkcije. Zadnji govornik bil je včeraj česki poslanec Matuš, ki je kratko pa izvrstno opisal namene vstavoverne stranke, ki je avstrijske narode, kojih je več milijonov, pritrla tako daleč, da se morajo za enake pravice bojevati in si vsakega učitelja, vsako šolo vsak vradni odlok še le siloma priboriti.

Vspeh včerajšnjega dne bil je slaven in časten za desnico, ker na levici razun Krona-

wettera noben govornik ni drugega povedal, kakor stare vsakoletno ponavljane fraze.

Še bolj pa sme desnica zadovoljna biti z današnjim dnevom. Prvi je danes govoril zoper vladu Hallwích, ki je žugal, da se bode ljudstvo vzdignilo in skušalo s silo se otresti sedanje vlade. Kar je razun tega še sicer povedal, bili so samo odlomki iz zgodovine, napadi na Čehe itd.

Najizvrstnejši je pa bil dozdej govor Hausnerjev. V prvem delu se je obrnil zlasti zoper nasprotno govornike, ter je Mannsfelda prav neusmiljeno razmesaril in razkril njegovo nezmožnost, kakor smo že pri govoru Mannsfeldovem omenili. V drugem delu pa je tudi pokazal, kako zamore država povikšati svoje dohodke. Zlasti je priporočal vravnato prihodninskega davka, ker zdaj nekteri od velikih svojih dohodkov ne plačujejo nobenega davka. V izgled je Hausner postavil samega sebe. Prej je imel veliko posestvo, od ktere ga je plačeval 4000 gid. davka, zdaj pa je to posestvo prodal ter si nakupil obligacij, od kterih ne plačuje nobenega davka, in ko bi ne ime, h še v mestu ter ne bil častni ud mnogih občin, bi še volilne pravice ne imel.

Tudi od tabaka si obeta višjih prihodkov in priporoča še davek za lišp (Luxussteuer). Plener je sicer skušal zadušiti velikanski vtis, ki ga je naredil dolgi govor Hausnerjev na zbornico, ter braniti svojega tovariša Mannsfelda, ki ga bode gotovo naredil za denarnega ministra, ako kdaj postane ministerski predsednik, pa se mu ni nič kaj posrečilo, in tudi letos razun navadnih svojih fraz ta rojeni denarni minister ni mogel povedati, kako bi on vravnal državne dohodke in stroške. Za njim je govoril še česki profesor Kvičala, ter je prav mirno in premišljeno razkladal, kako se bode dal v prihodnje zboljšati denarni stan, potem pa je še levičar Obentraut tako otrobe vezal, da so še njegovi tovariši pobegnili iz zbornice. Obentraut je desnici očital, da je ona zadolžila zgubo vojske laške pri Solferinu in zgubo vojske pri Kraljevem gradu in še več takih neresničnih in abotnih neslanost. Bilo je že skoraj tri četrt na pet, ko je g. predsednik sklenil sejo, ki se je oba dni pričela že ob desetih zjutraj.

Nekoliko o letošnjem občnem zboru slovenske Matice.

Kdo bi pač iz globočine srca ne želel, naj bi se naš znanstveni literarni zavod lepo razcvital? Zadnji občni zbor naše „Matice“ nam je vzbudil veselo nado, da se bo ta naša želja izpolnila.

Slišali smo, da so se dokaj zamotani zapisniki, ter pomanjkljivi računi kolikor mogoče vredili. Sitno in pretežavno delo je srečno izvršil odbornik g. Robič, kteremu je pomagal odbornik g. Stegnar. Da se enake zmešnjave za v prihodnj č zabranijo, sklenil je občni zbor, naj se po nasvetu matičnega odbora razpiše služba posebnega tajnika s plačo 600 gid. Res je, da bo prihodnji tajnik imel nalogo, le bolj za zunanji red pri vsem matičnem poslovanju skrbeti. Nikakor ne bo mogel vseh svojih moči razvitku naše Matice posvetiti. Gotovo bi bilo za Matico še bolj ugodno, ko bi mogla pridobiti znanstveno popolno izobraženega moža, ki naj bi bil v Matici in s pomočjo Matice po celem Slovenskem duša, voditelj znanstvenemu gibanju, napredovanju in življenju. A to je vzor, do ktere ga se Matica sedaj pospeti ne more; že zavoljo stroškov ne more na to misliti, ker bi dotičnega moža morala popolnoma preskrbeti, kar za sedaj še ni mogoče, kakor je podpredsednik g. Grasseli zoper nekatere ugovore dobro pokazal. Za sedaj je storila prvi korak, dobila bo stalnega tajnika in to je napredek. Morebiti se časi zboljšajo in Matica se bo pospela še više.

G. prof. Raič je pohvalil letošnje knjige matične. Želel je, naj bi vsaj pri Matici obveljala samo ena pisava, na katero bi se vsi pisatelji zavezali in je nasvetoval slovnico g. prof. Šumana, ki se ravno sedaj tiska; taka edinost bi koristila posebno profesorjem pri poduku mladine. Tudi o pravih matičnih se je obče pohvalno izrekel, vendar je dodal željo, naj bi se pregledala in po izgledu pravil hrvaške Matice zboljšala, kar bi veliko pripomoglo v razvoj in napredek slovstvenega delovanja matičnega. — Odgovoril je g. profesorju predsednik dr. J. Bleiweis. Rekel je, da prva želja po enotnej pisavi je res ideal, po kterem pač vsakdo hrepeni, ki se pa za sedaj nikakor doseči ne more. Kolikor poznamo slo-

Dobro so tudi umeli poslednje besede očetje v zboru; kar se pa tiče lepote in sposobnosti jezika slovanskega, ni bilo sicer nikogar v zboru, ki bi bil na onej višini znanja in vednosti, ktero po pravici občudujemo še dandanes pri naših apostolih, vendar so bili v mestu večnem bolgarski in dalmatinski biskupi, ki so toliko poznali jezik slovanski, da so javno pritrdili mnenju Metodovemu rekoč: Iz njegovih ust govori sam Bog, ter se odziva sveto srce brata Cirila, mi vsi tako mislimo in potrjujemo iz vsega srca razloge Metodove. — Govoril pa je Metod tako prepričalno in navdušeno, da so v njem takoj spoznali čisto in neoskrunjeno vero njegovo; to je tudi napotilo Ivana VIII, da v pismu do Svatopluka imenuje Metoda svetega moža, ki se strinja v veri s cerkvijo rimsko, ki uči nauk, podoben nauku svetih očetov. Protivniki Metodovi pa so bili grdo osramoteni, padli so sami v jamo, ktero so kopali svetemu Metodu, dolžeč ga, da pri bogočastji ne poje vere po običaji nemškem z dodatkom „in od Sina“, ker v onem času tudi rimska cerkev ni drugače pela vere pri sveti maši, kakor Metod v Panoniji in na Moravskem. In vendar je cerkev rimska, učiteljica

drugim cerkvam, vedno verovala, da sveti Duh izhaja od Očeta in Sina, dasi tudi ni dostavka „in od Sina“ pela pri sv. maši. Na tem zboru je papež Ivan VIII slovesno potrdil jezik slovanski in pri sveti maši in pri bogočastji. V izvorniku glasi se ta določba takole: litteras autem slavonicas, a Constantino philosopho quondam repertas, quibus Deo laudes debite resonent, jure laudamus, et ut in eadem lingua Christi Domini nostri preconia et opera enarrentur jubemus; neque enim tribus tantum, sed omnibus linguis Dominum laudare auctoritate sacra monemur. Nec sane fidei et doctrinae aliquid obstat, si missas in eadem slavonica lingua canere, si sacrum evangelium vel lectiones divinas novi et veteris testamenti bene translatae et interpretatae legere, aut alia horarum officia omnia psaltere, quoniam qui fecit tres linguas principales hebraicam scilicet, graecam et latinam, ipse creavit et alias omnes ad laudem et gloriam suam.*) — V prevodu pa: Slovanska pismena, izumljena nekoč od Konstantina filozofa, s kterimi se Bog dostojno slavi, po pravici odo-

*) Glej: Rački, Vieki i djelovanje sv. Cirila in Metoda, sv. II, str. 332. i 333.

bravamo in zapovedujemo, da se v tem jeziku pripovedujejo dela in čini Krista, gospoda našega; trdimo namreč s svetim dostojanstvom da slavimo Boga ne le v treh, marveč v vseh jezicih. Ni nasprotno veri in nauku, ako se poje maša v jeziku slovanskem, ako se čitajo svete evangelije ali določbe božje starega in novega zakona, dobro prevedene in razlagane, ali pojejo druge molitvene ure in psalmi, ker On, ki je vstvaril tri glavne jezike, namre judovskega, grškega in latinskega, vstvaril je tudi vse druge sebi v hvalo in slavo.

Kedor pa gleda v zgodovino Slovanov od takrat do danes ter se ozira po Panoniji in Moravskem, kjer sta delovala apostola naša, čutil se bode, da ondi ni več duha ne sluha o našem jeziku o liturgiji in službi božji. Čudno je samo to, da je obranil naš jezik svojo apostolsko prednost in sveti značaj pri nas, ker hvala Bogu pri nas se opravljajo tudi dandanes v vsi biskupiji Senjski in nekaj tudi v posestrimi naši Dalmaciji služba božja in svete skrivnosti v narodnem jeziku. To je po mojem prepričanju znamenje, da je ravno nas odločila previdnost božja, da izvršujemo sveto namero naših apostolov v teh krajih ter

venske pisatelje, se jih pač večina g. prof. Šumana popolno vkloniti ne bo hotela. Obljubil pa je, da drugi nasvet g. prof. Raiča hoče matični odbor vzeti na znanje, pregledati matična pravila in o tej zadevi staviti natančne predloge. — Ta razprava je zopet za matico dobro znamenje. Kaže vsaj, da so gospodje, katerim je napredek in razcvet naše Matice pri srcu. Naj le pregled pravil napredku res kaj pripomore.

Matica bo pa posebno napredovala, ako bomo spolnjevali dva nasveta, ktera nam je podal odbornik g. Kržič. Najprej je v svojem mirnem govoru povdarjal, da ne smemo leto za letom naše Matice edino le grajati in zavoljo nekterih pomanjkljivosti zametavati vsega njenega delovanja; opomnil je, naj nikar le tujih zavodov hvalimo, domačih pa le grajamo. Treba je pogledati na zunanje okoliščine in na pripomočke, da se razsodi, koliko je mogoče od zavoda zahtevati. Naša Matica se ne more primerjati ne društvu sv. Mohora, ne hrvaški Matici. Naj bi ona imela toliko tisuč udov, kakor Mohorjevo društvo ali toliko „Mecenov“, kakor hrvaška, tudi ona bi veliko več storila. Naj se toraj pametno in pravično sodi, naj se kažejo raji njeni dobri vspehi, pa se bodo Slovenci za njo bolj vneli, k njej v večem številu pristopali in ona bode lepše napredovala. Po tem je g. Kržič tudi na to opomnil, da se za Matico veliko premoč agitira ali deluje. Namesto, da se ona opovira z nezasluzeno grajo, naj se raje prav gorko priporoča. Edino tako živo priporočanje je pridobilo Mohorjejevemu društvu toliko naročnikov in z naročniki tudi denarja. — Teh nasvetov g. Kržiča nikar ne pozabimo in gotovo bomo veliko pripomogli k bistremu napredku nam tako potrebnega zavoda. Ti razgovori, ktere sem sedež opisal, se mi kaj veseli dozdevajo. Tudi to me je veselilo, da se je zborovanje sicer živahno, a vendar dostojno vršilo. Nepotreben je bil edino govor g. dr. Ivana Tavčarja, ki je na dobre opazke g. Kržiča nekaj hotel ugovarjati. Očital je g. Kržiču, da je njega in njegovo stranko s svojim govorom na boj pozval in da se je naprošen od matičnega odbora svoj govor naučil in ga toraj moral iz sebe spustiti nemogoč ga v sebi obraniti. Prašam, je li sramotno se pripraviti za govor, ktereга v važnem zborovanju hočem imeti? Menim, da ravno nasprotno

bi bilo nespametno. In g. Kržič je le nekoliko odgovarjal na nepotrebna očitanja „Zvonova“ zoper Matico; grajani odbor matični ni smel molčati, moral je napade odbiti in je za to naprosil g. Kržiča. Prav dobro se mi je zdelo, da se za očitanja g. dr. Iv. Tavčarja nikdo ni zmenil, in se ni kak osebni prepir vnel. Zadoščevalo je popolnoma, kar sta opomnila g. Kržič in predsednik dr. Bleiweis.

Iz napisanega se razvidi, da smemo in moremo z letošnjim občnim zborom biti zadovoljni, ter veselega napredka za našo Matico pričakovati. Bog daj!

Politični pregled.

V Ljubljani 2. aprila.

Avstrijske dežele.

V državnem zboru se vrši proračunska debata. Razni govori so tako zanimivi, da bi bilo najbolje, ko bi mi vse najboljše priobčili; pa za to nam primanjkuje prostora. Izvratno je govoril Poljak Hausner, ki je razvil cel finančni program; govorila sta na nadalje Rieger in minister Dunajevski, oba temeljito in dovršeno. Na konec bo govoril kot poročevalec še grof Klam-Martinic. Tudi mladočeh Tonnar je centraliste dobro zavračal. Levičarji so daleč za našimi ostali, oni le zabavljajo, o stvari pa malo dobrega povedo. Čeravno se bahajo, da imajo le oni talente, da so le oni sposobni za vladanje, mora vendar vsak nepristranski človek priznati, da imajo avtonomisti boljše govornike in državnike, da bolj temeljito govoré, nekaj zato, ker jih zagovarja boljša stvar sama. Levičarji kažejo še vedno isto staro sovraštvo do Slovanov, ter jim odrekajo jezikovno in politično ravnopravnost. Ta trdovratnost v nemogočih in zastarelih nazorih nam je veselo zagotovilo, da centralisti ne bodo še tako kmalo na krmilo prišli. Maunsfeld je govoril kakor bodoči ministerski predsednik, ter razvil program nestrpljivosti do slovanskih narodov, in dal je razumeti, česa se imamo nadejati, ako bi ta vlada spet na krmilo prišla; prej so nas s šibami tepili, zdaj nas bodo pa s škorpijoni tepili, kakor je Hausner dobro povedal Maunsfeldu v odgovor. Upati pa je, da ta stranka ne bo več do vlade prišla, to bo zabranila modrost našega svetlega cesarja; ako bi se pa

vendar zgodilo, ne bo to vladanje „ustavoversko“ dolgo trpelo.

Izvirni dopisi.

Iz Velike Nedelje, 29. aprila 1881. Radostno se tukaj pričakuje dan poroke našega cesarjeviča Rudolfa s princesijo Štefanijo in v obče se misli na to, kako ta dan slavnostno obhajati. — Pri nas se bo storilo kar je primerno mogoče, da vso zaupanje stavimo v našega naslednika cesarskega prestola.

Iz Moravé, 26. aprila. Pred nekoliko časa sem imel posel na postajah južne južne železnice v Kresnicah in v Lazih kder sem dobil koruze po železnici iz Hrovaškega, kder se mi je roba predraga zdela, poprašujem ponižno koliko je same vožnine za plačati od kilog., da se bom vedel potem ravnati, al niso mi mogli poglavarji teh postaj to malo reč razložiti, kder niso zmožni našega jezika, šel sem prec, da bi bil ta potrebno izvedel.

Prosim lepo, uradništvo „Slovenca“ južno železnico prašati: Se bo li moralo vse ljudstvo krog omenjenih postaj zavoljo nemških uradnikov, nemški učiti, ali nam bodo vendar kdaj saj nekaj pravičniši ter dali uradnike našega jezika zmožne?

Hvala lepa „Slovencu“, če to našo pritožbo objavi in gotovo se ga bo marsikdo naročil ako se naša volja dopolni.

Iz Jalape v Meksiki. (Nadaljevanje.) Končavši pregled cerkvenih svečanosti in z njimi v zvezi stoječih navad, hočem vam popisati ljudske ali prav za prav liberalske svečanosti, ker ti so ljudstvu vse veselice vzeli, prepovedali ali pokvarili in mu tuje veselice iz francoske prekucije usilili. Prva svečanost je 5. februarja, v spomin, da je bila ta dan l. 1857 ustava oklicana, ustava, ki je več krvi stala, ko neodvisnost od španske vlade od l. 1810 do 1821. Meksikanski govornik Manuel Zamacona je imenoval to ustavo novi evangelij. Ta Zamacona govori po 5 in 6 ur skup, se poslužuje šumečih, visokih izrekov, kuje nove besede, pa vse je prazna slama brez vezi, brez zrna; on trpinči zgodovino in zemljepisje, je vedno na vrhu v prekucijah, kakor olje, pa se vselej oklene močnejše stranke in je služil še vse predsednike, tako Juarez,

v roki božji postanemo kvas, ki naj prešine vse druge ter jih združi v sveti jedinstvi. Zaradi tega je pravo zadel naš narod, ko je lansko leto svečano slavil tisočletnico, odkar je Ivan VIII. potrdil naš jezik pri službi božji za bodoče čase. Tudi mi vdeležili smo se svečanosti v glavnem mestu našem, in vsak, kedor zna natančneje soditi o bodočih dogodkih, bo odobril željo, da se ponavljajo dične svečanosti pri narodu našem, ker to budi ga iz smrtnega spanja, ker mu kliče v spomin znamenite dogodke njegove minolosti, ker mu krepi čut vere in pobožnosti, da se tem raji poslužuje onih sredstev, ktere je podelil njemu Bog sam.

Ali morda poreče kedo: to je bilo a ni več. Jaz pa odgovorim: kedor je predsodkov prost ter pozna Rim, ne kakor ga slikajo pretirani ljudje, marveč kakor je v resnici, poreče: ni tako. Glejte, lansko leto doneslo nam je hvala Bogu v krasni okrožnici Leona XIII. neprecenjen dar, dar povsem jednak nekdanjemu daru papeža Hadrijana II. in Ivana VIII, dar vreden večnega spomina in slave, dar, ki na novo povzdiguje staro slavo in čast apostolov naših, dar, ki krasi delovanje apostolov

naših z novim pečalom in novim sijajem. Javno je dokazano pred vsem svetom, da mi Slovani ne samo nismo izključeni iz srca vrhovnega pastirja, ki po vzgledu Jezusovem ljubi ves svet, nego da razumeva sveti oče Leo XIII. važnost in znamenitost vprašanja slovanskega v devetnajstem stoletji, kakor ga je umel v devetem stoletji veliki duh Nikolaja I. in naslednikov njegovih. Sveti oče v krasni okrožnici svoji javno odobrava, potrjuje in oslavlja vse delovanje apostolov naših, a tudi to, da sta vvedla jezik slovanski pri službi božji. Jaz pravim v zahvalnici, ktero sem poslal svetemu očetu: da bi sveta stolica rimska odobrila vnovič drage volje to prednost našega jezika in raztegnila jo na ves slovanski svet, ako bi bila to cena naše sreče in znamenje našega zjedinjenja v veri in cerkvi; sveti oče v odgovoru svojem po tajniku to odobrava ter dostavlja, da je previdnost božja, če se oziramo samo na verstvenost, odločila veliko bodočnost narodu slovanskemu v Evropi in v Aziji; nadeja se sveti oče, da se bode poslužil Bog tega častnega plemena v veliko slavo vere in cerkve Božje; odobrava čuvstvo in misli moje, me blagoslavlja in vabi: da s

svetim žarom sledim stopinjam apostolov naših Cirila in Metoda.

Ah sveti oče, hvala ti večna za tvoj dar! Poznal sem jaz, poznali smo vsi, ki stojimo blizu tebe, tvoje svete misli in namere, a dobro in vplivno je, da jih spozna ves svet, ki žalibog zavrača in sumniči najjasnejše stvari. Kar se pa tiče očetovskega opomina, da naj sledim stopinjam svetih apostolov, o preslab sem, prevelik grešnik, da bi le misliti smel na podobnost svojo s svetima apostoloma; vendar hočem ohraniti v spominu in pameti ta opomin, ker vem in sem prepričan, da ni večje sreče narodu na tem svetu, nego če so duhovniki njegovi napojeni z duhom božjim. Posebno velja še to o narodu zapuščenem, ki šteje premnogo nasprotnikov ali malo prijateljev, kakor naš narod. Želim iz vsega srca in iz vse duše nasledovati naša sveta apostola v ljubezni in iskrenosti v veri in poklicu apostolskem, v ljubezni in iskrenosti k narodu svojemu. Pred nekoliko leti krožil je pod mojim imenom po svetu nesramen govor, ki je bil po obliki in po obsegu meni tako tuj, kakor mi je tuje ono mesto v južni Ameriki, kjer

Lerdo de Tejada, Portifirio Diaza in zdaj Gonzaleza. Taki breznačajniki so vsi kovači te „sacrosante“ ustave. V glavnih potezih pa se ta ustava glasi:

Člen 1. Ljudstvo meksikansko spozna, da pravice človekove so podlaga in vzrok društvenih zadev, zato zapové, da vse postave in vsi uradi deželni morajo braniti in ohraniti to ustavo.

2. V republiki rojeni so vsi prosti, in suženj je prost, brž ko na zemljo državno stopi.

3. Učenje je prosto. Postave bodo določile, kateri stanovi potrebujejo dovoljenja vlade.

4. Vsak človek si lahko po svoji volji izbere stan, obrt ali delo, ki mu bolj ugaja.

5. Nikdo se ne sme siliti k osebnemu delu brez pravičnega plačila.

6. Naznanjena misel ne sme biti povod sodnijske ali vladne preiskave, in je prepovedana le, ako je zoperna pravosti, pravici družega ali javnemu redu.

7. Tiskovna svoboda je popolna in nima druge meje, ko to, da se ne sme dotikati osebnega hišnega življenja, javne pravosti in ljudskega miru in reda.

8. Nedotakljiva je pravica prošnje, bodisi pisane ali ustmene, samo da je mirna in spoštljiva. Do političnih prošenj imajo pravico samo državljani republike.

9. Ljudstvo se sme zbirati v shodih, pa le z mirnim načinom; shodi s političnim namenom so dovoljeni le državljanom.

10. Vsak človek sme nositi orožje za svojo brambo. Postave bodo določile, kako orožje je prepovedano.

11. Vsak človek ima pravico, priti v republiko, ali jo zapustiti, ali se preseliti iz kraja v kraj, in zato ne potrebuje potnega lista.

12. Republika ne pozna plemenitstva, ne predpravic, ne podedovane časti. Le ljudstvo zamore komu dati kako čast, ako je to zaslužil.

13. V meksikanski državi ne sme nihče sojen biti po izjemnih postavah, ne po izvanrednih sodnijah. Samo vojaki imajo posebno vojaško sodnijo.

14. Za hudodelstva, pred ustavo dovršene, se nihče ne sme kaznovati po ustavnih za-

je nesrečni duhovnik skesano priznal, da je meni odgovor podtaknil, ponudivši mi po spovedniku svojem vsako kakeršno koli zadostenje. Dasi je imel ta govor na sebi znamenja, ki so kazala očitno, da je podtaknjen, vendar mi je ljubo, da pri tej priliki izpovem pred vsem svetom, da bi raji hotel stokrat, da mi desnica usahne in se jezik posuši, nego da jedno samo besedo grdega govora napišem, ki se je meni podtikal. V tem kakor v vsem držim se svetih apostolov in hočem, ako mi bode Bog milostljiv, ono vero in ljubezen, katero sta gojila v svojem srci do svete stolice in naroda slovanskega, donesti pred prestol božji čisto in neoskrunjeno, da jo ondi na veke združim z molitvo svetih apostolov naših: da Bog hrani, brani in blagoslovi narod moj, in da mu čim preje pokloni dar svoj t. j. jedinstvo v sveti veri in cerkvi, s čemer doseči zamoremo vse dobro na tem svetu.

Tako delovala sta apostola naša v zavetji stolice rimske; še jedna reč pa jima je bila na srci, ki je imela biti podlaga in temelj nju delovanju; tudi to sta dosegla z uplivom in podporo svete stolice narodu slovanskemu: samostalno in vsakega tujega vpliva prosto cerkev.

(Dalje prih.)

konih. Vsacega sme soditi le njegov postavni sodnik.

15. Politični hudodelniki se tujim vladam ne bodo nikdar izdali in izročili. Prosti so tudi drugi manjši pregreški, za katere meksikanska država kazni ne pozna.

16. Preiskavanje hiš se sme vršiti le po pisanem povelji dotične sodnije.

17. Nobeden ne sme biti zaprt zavolj osebnih dolgov; nobeden si ne sme sam pravice delati s silo. Sodnije morajo vsakemu pravico dati brez sodnijskih stroškov.

18. Zatoženec se sme vsak čas pod poroštvom v prostost postaviti.

19. Zapor se ne sme podaljšati čez tri dni, ako ni dosti opravičen in utemeljen. Za vsako podaljšanje preiskovalnega zapora so odgovorni sodniki.

20. V vsaki krvavi sodbi ima zatoženec sledeče pravice: a) da se mu pové vzrok sodbe, b) da se zasliši in izpraša pred pretekom 48 ur, c) da se mu predstavijo nasprotne priče, d) da se mu dajo vse poročila obtožbe, da se zamore pripraviti na zagovor, e) naj se posluša njegov odvetnik ali zagovornik, ali če tacega nima, sme si enega iz uradnih zagovornikov izbrati.

21. Kazni narekovati sme samo sodnija, ne pa politična oblast.

22. Prepovedane so sramoteče kazni, kakor: zaznamovanje, šibe, mučenje ali zaplenjenje premoženja.

23. Smrtna kazen se v principu odpravi; zato naj vlada skrbi za napravo zapornic in delavnic. Do tje je prepovedana smrtna kazen za politične zločine, in se ne sme naložiti drugim hudodelnikom, ko le izdajalcem domovine, cestnim roparjem, požigavcem, očetomorivcem in morskim tolovajem.

24. Nobena krvava sodba ne sme imeti več ko tri stopinje; noben ne sme biti za en prestop dvakrat sojen, naj je bil že obsojen ali oprostjen.

25. Zapečateni pisma so prote preiskave, in je le taka protipostavna preiskava ostri kazni podvržena. (Dalje sledi.)

Domače novice.

V Ljubljani, 3. maja.

(Konfiscirana) je bila zadnja številka „Slovenca“. V nekoliko odškodovanje dobodo čast. naročniki danes prilogo.

(Kako so volili.) Uradniki od pošte so večinoma narodno volili. Ravno tako so telegrafski uradniki menda večinoma narodno volili. Nasprotno pa je deželna sodnija ali „krvava richta“ kakor še vsako leto skor enoglasno zoper nas glasovala. Najbolj srditi naši nasprotniki so bili vojaški penzionisti, ki večinoma niti kranjski deželani niso, pa so se naselili v Ljubljani le zato, ker se bolj počeni živijo, ko v drugih večih mestih. Ti ljudje v svoji slepi zagrizenosti ne premislijo, da so ravno naši poslanci pri vsaki priložnosti branili vojaški stan in dovoljevali vojaški budget, med tem ko so nemški liberalni poslanci še vselej glasovali zoper vojaške potrebe, ker je njih ideal, stoječo vojsko popolnoma odpraviti. Kdo bi tem penzionistom pokojnino izplačal, ko bi bili tudi naši poslanci tako hudomušni, da bi vladi odrekli pravico, pobirati davke, kakor so to storili „ustavoverci“? Ne politični prevdarki, ampak neumni predsodki gonijo te ljudi zoper nas v boj, in lahko bi se sramovali, ko so vendar izobraženi ljudje, pa ne znajo ločiti prijateljev Avstrije in njene vojaške moči od pustolovnih kričarjev in fraznih

vitezov. — Narodna stranka ne zna agitirati, ker te ljudi kar nemškutarjem prepusti, namesto da bi jim stanje razložila in jim v posebni brošuri povedala, kdo je prijatelj armade in kdo ne, ter tako vsaj pravičnejše in nepristranejšje iz njih za našo stranko, ki je državna stranka, pridobiti skušala.

(Zopet nov Vesteneckov škandal.) Vitez Vesteneck menda ne more brez škandalov živeti. Najnovejšega je dovršil v kazinski kavarni, kjer je napadel dva mirna narodnjaka, ter zasramoval naš slovenski jezik po tako surovem načinu, da bi človek skoraj ne verjel. Kdor hoče natančni popis tega škandala, naj bere „Slov. Narod“ od zadnje sobote. Ali je to obnašanje okrajnega glavarja?

(„Wochenblatt“), ta predrzni, zakotni listič, ki si še vedno upa zasramovati vse opravljene zahteve našega naroda, in odrekati nam pravico do ravnopravnosti, nesramen je dovolj, da surovo napada našega častitega deželnega predsednika, ker se je pri volitvah bolj potegnil za vladi prijazne Slovence, ko za vladf nasprotujoče nemškutarje. Ali bo mar podpiral „Wochenblattovo“ stranko, ki ga v svojem organu neprenehoma napada in zmirlja? Naj bolj predrzna pa je „Wochenblattova“ laž, da se še pod nobeno vlado ni godil tak pritisk na uradnike, ko pod Winklerjem. Ali se mar „Wochenblattov“ pisec ne spominja več, kako je bilo pod Auersperg-Banhansom osem, reči osem poštinih in telegrafskih uradnikov na enkrat iz Ljubljane prestavljenih na vse konce monarhije, ker so volili narodno? Ali hočemo spominjati na prestavljenje slovenskih profesorjev? Ali hočemo v spomin klicati dogodke pri zadnjih volitvah v kranjski deželni zbor pod Widmann-Vesteneckom? Ali niso bile tiste volitve podobne vojski vladnih organov zoper ljudstvo, kakor se je poslanec Svetec dobro izrazil? Molči toraj, „Wochenblatt“, sodba o tebi in tvojih patronih je že izrečena, če tudi ne še dovršena!

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja, 2. maja.

Hohenwart in tovarši so izročili predlog, naj poseben odsek 24 udov pretresa, je li bila državna sodnija kompetentna razsojevati gornjeavstrijske volitve ter naj zbornici poroča in stavi potrebne predloge. Večina je sklenila prijeti posebno obravnavo budžeta ter med drugimi oddelki sprejela tudi dispozicijski zaklad.

Razne reči.

— Iz Celja se nam piše: Delo pri Marijini cerkvi se je zopet začelo. Zvonik dobi svojo uro in se popolnoma osnaži. Napravijo se še nova vrata in okna. Hiša za nemškega pridigarja pa se ne bo popravila. Služba božja za celjske nemce se med tem časom obhaja v farni cerkvi. Enako pridno se dela tudi pri poslopji za šolske sestre. V 4 tednih se bo vse delo končalo, koncem junija se hiša blagoslovi, 1. julija se ondi začne že šolski poduk. Ljubi Bog naj nam ukloni še milih dobrotnikov, da se ne zakopljemo pregloboko v dolgove!

— Iz Pariza pregnani trapisti so iskali pred nekim časom po celjski okolici primernega selišča. Sliši se zdaj, da so od barona Eisebecka kupili Rajhenburško grajščino in se njihova družina, obstoječa iz 80 mož, že v kratkem tamkaj naseli. — Celjske ječe so premajhne, morala se bo za lumpe zidati nova palača na Spodnjem Štajarskem. Maribor, Ptuj in Celje se pipljejo za srečo, pri sebi

imeti izvršek človeškega rodu: pred jezuiti pa imajo takošen strah.

— Benedek †. V Gradcu je vmrl znani nesrečni vojskovodja fzm. Ludvik vitez Benedek. Rojen v Oedenburgu na Ogerskem l. 1804, je postal lajtenant l. 1822, polkovnik l. 1846. Odlično se je vojskoval zoper Poljake, Madjare in Lahe, posebno v bitki pri Solferini. Znano pa je, kako malo sreče je imel proti Prusom v bitki pri Kraljevem Gradcu. Po tisti nesrečni vojski je šel v pokoj in živel sam za se v nemškem Gradcu.

— Grozen petkratni umor. Čevljar Jožef Veigel na Dunaji je vmoril te dni svojo ženo in četvero otrok. Z velikim kuhinjskim nožem jim je vratove prerezal.

— Emil Girardin †. V Parizu je vmrl sloveči časnikar Emile de Girardin. On je bil zelo talentiran, močno sebičen, pa malo značajan človek. Z vsako novo vlado je spremenil svoje prepričanje. Vedel si je nakopičiti veliko premoženje in je vmrl kot milijonar.

— Narodno gledališče v Pragi se bo odprlo še letos z veliko slovesnostjo, kedar princ Rudolf po svoji poroki zopet v Prago nazaj pride.

— Novi kardinali. Čuje se, da bo v kratkem več novih kardinalov imenovanih, med njimi nadškof Sembratovič v Levovu, in škof Juraj Štrosmajer v Diakovi. Posebno poslednjemu bi prav iz srca čestitali k tej časti.

— „Edinost“ piše: Poznamo Trst uže blizu trideset let, a pričati moramo, da v njem še nikoli nismo videli toliko navdušenja, take splošne vdeležbe, tolikega zanimavanja, tako velikanske osvečave, in sploh tako vesele presrčnosti, kakor zadnje sredo in četrtek.

Bil je med nami, kakor je znano, carjevič Rudolf, mlad, lep, nadpoln gospod, prihodnji naš vladar, ki je se svojo ljudomilo presrčnostjo in ljubeznjivostjo očaral vsa srca, tako sicer, da se še danes povsod v rodbinah in javnih krajih o njem govori. Tržačanom ostane on v najboljšem, v neugasljivem spominu in prepričani smo, da tudi njemu ostanejo nepozabljive ure, v katerih je med nami bival.

Uže nekoliko dni pred njegovim prihodom, ko se je zvedelo, kdaj pride v Trst in da tu ostane dva dni ter da bo sprejemal načelnike raznih gospod, zavodov in deputacije korporacij in društev, živo se je ljudstvo zanj zanimalo ter delalo vsakovrstne priprave za njegov sprejem; tudi magistrat je storil svojo dolžnost, kar moramo iz gotovih vzrokov posebno poudarjati.

Od Karfa do Trsta smo spremljali v duhu ladjo Miramar, kar nam so naznanjali telegrami iz semaforičnih in pristaniščnih brzojavnih postaj, pod katerim pasom reže valove.

20. t. m. ob 10. uri 40. minuti dopoldne počita naglo zapored z grada dva strela, ko je preluka na grad telegrafično poročila, da se je Miramar na obzorje prikazala in kmalu se je začela valiti velika množica proti morju ter se ljudstva sešlo toliko, da je na velikem prostoru postala gnječa in so se morale ulice zapreti.

Uže poprej je odplulo pet Lloydovih parnikov: „Mercur, Avstrija, Aurora, Danae in in Klio“ z mnogobrojnimi ljudstvom carjeviču naproti; videla se je glava pri glavi na krovu, če tudi je dež lil. Za Piranom se jim je prikazala Miramar, dež je nehal, živi pozdravi so se razlegali z ladij, ki so se zopet proti Trstu obrnle.

Ko se je prostemu očesu z brega prikazala Miramar in je strel iz kanona naznanil drugo

„visto“, nekoliko po 11. uri, bilo je uže toliko ljudstva na ključu S. Carlo, da se je vse trlo, mladi ljudje so plezali na svetilnice, mornarji na jambore in vrhovje, z ljudmi natlačeni čolni so se premikali po luki.

Ob 1. popoldne je obstala Miramar ob omenjenem ključu, blizu nje je stala eskadra; cesarjeviča je pozdravilo 24 strel s fregate Laudon in enoliko z grada. Godba je zaigrala cesarsko himno, zvonovi so zapeli po vseh cerkvah, cesarjevič se je izkrcal in donelo je iz tisoč in tisoč grl: Živijo! Evviva! in „Ura! da se je zrak tresel.

Zdaj je vstalo veliko gibanje mej ljudstvom, vsak bi rad bil videl mladega cesarjeviča in da ni bilo na ključu ograj, porinila bi bila pritiskajoča množica na krajih stoječe ljudi v morje.

Tu je pozdravil mestni župan cesarjeviča v imenu tržaškega prebivalstva v italijanskem jeziku; potem mu je deželni namestnik več visocih oseb predstavil. Cesarjevič je segel v roko baronu Kuhnu, pozdravil škofa in več družih dostojanstvenikov ter šel potem v poslopje deželnega namestništva, kder je sprejemal poklone raznih gospod in deputacij; sprejeti so bili: duhovenstvo, mestni zastop, trgovinska zbornica, konzuli, politiške oblasti, šolske in sodnje oblasti, pomorska gospod, vodstvi pošt in telegrafov, finančne gospod, Lloydovo vodstvo in načelniki raznih verozakonskih družb; dalje deželno zastopstvo Gorice in Gradiške in Istre in mnogo visocih oseb; nazadnje: društvo rudečega križa, gorška trgovinska zbornica in kmetijsko društvo deputacije raznih mest, društvo, Edinost, veteransko društvo, Schiller-Verein, društvo zoper trpinčenje živali, vodstvo Revoltella, slovensko delalsko društvo, slovanska čitalnica in katoliška družba.

Slovenske deputacije je vodil g. Nabergoj. — G. Nabergoj nagovori cesarjeviča po slovensko in ga zagotovi največje udanosti slovenskega ljudstva do presvite dinastije, na kar mu predstavlja deputacije, s katerimi je princ govoril v lepej hrvaščini, govoril je namreč se vsakim udom deputacije posebej in vsacega izpraševal o njegovem stanu itd. Konečno pa se zahvali vsem deputacijam skupaj skoro od besede do besede tako le: Veseli me, da ste me došli pohodit, poznana je več udanost Slovencev do prestola; sprejmite srdačno moje priznanje in zahvalo. —

Vse nazoče je ganila prijaznost prestolnega nastopnika posebno pa to, da se je princ z njimi razgovarjal v lepej materinščini. Kakor smo pozvedeli, zna cesarjevič Rudolf izvrstno češko in hrvaško in vidi se iz vsega, da je prijatelj Slovanom; še moramo omeniti, da ga je tržaški župan, ko je sprejel mestni zbor, nagovoril italijansko, a cesarjevič je odgovoril po nemško, ko pa pride do Nabergoja, sam cesarjevič ga nagovori blizu tako — le: „Po imenu sodim, da ste Slovan,“ temu je Nabergoj pritrdil in z njim je potem princ tudi najdalje se pogovarjal po hrvaško. Z veseljem predstavljamo še, da cesarjevič poudarja vse besede, kakor rojen Slovan. —

Kaj se je v Trstu zaradi tega opazovalo, tega za danes nočemo popisati, ker nam to viši obziri zabranjujejo. —

Le to hočemo zaznamovati, da je bilo slovenskim deputacijam od neke strani močno priporočeno, da morajo s princem govoriti nemški ali pa francoski, kar pa so vse deputacije od prvega začetka odbivale in javile, da bi v skrajnem slučaju rajši govorile francoski, nego nemški. —

Reklo se je deputacijam tudi, da višji vojvoda ne zna slovenski, a visoki gospod sam je ono gospodo sijajno na laž postavil. V srcih vseh, kateri so videli to in govorili s cesarjevičem, zapustil je on tak mogočen vtisek, da bodo vedno mislili nanj z največjo ljubeznijo in udanostjo: Bog živi, Bog ohrani našega cesarjeviča Rudolfa, ta klic zdaj najraje ponavljajo tržaški Slovenci. —

Potem se je peljal cesarjevič v Hotel de la Ville ter obiskal vojvodo Württemberga. — Ob 6. je bil na ladji Miramar obed, h kateremu je bilo povabljenih 16 odličnih gospodov.

Zvečer je bilo mesto tako krasno razsvetljeno, da morebiti še nikoli ne tako, mi vsaj take svečave še nismo videli; popisati je ni mogoče, kedor je videl ni, ne more si je misliti; ladije v luki so bile v vilinsko divnem čaru, mesto ob morskih obalah je bilo opasano se stotero gorečimi verigami, okolica je vsa v svitu žarela in — Indipendente je obešen visel na veterinah neke temne hiše in zobni škripal, ker mu je svečava račun prekržala.

Zvečer je carjevič obiskal opero v politeami Rosseti. Gledališče je bilo natlačeno, sprejem navdušen, velikanski. Ko je zapustil gledališče po končanem drugem dejstvu, spraznilo se je tudi gledališče, ker vse ga je hotelo spremiti do morske obali.

Ko je stopil v voz, hotela mu je uboga vdova izročiti prošnjo, ali policija je branila. Cesarjevič je to opazil, pomignil starej materi k sebi in sprejel prošnjo, ljudstvo pa mu je navdušeno klicalo. Potem se je, spremljan od velike množice, katera ga tudi v silnem dežju ni zapustila, vozil po mestu in šel na ladjo Miramar k počitku.

Ob šestih zjutraj je bil uže zopet na nogah, obiskal najprej brodovje ter vse štiri ladije natanko pregledal; potem se je peljal v velikanski min gosp. Economo, zelo se zanimival za vse, vzlasti za velikansko kotlovišče. Popoldne se je peljal na ladji Merkur k Lloydovemu arzenalu, kder so veliko ladjo Helios iz poveljev odvili in v morje spustili. Od tod se je obrnil proti sv. Roku ter ogledal kasamatno ladjo Tegetthof, ki je v delu.

Ves dan je lil dež, kakor bi se bilo nebo odprlo, okoli pete ure pa se je zjasnilo in začelo je ljudstvo vreti iz vseh krajev proti ključu S. Carlo in železnici. Proti šestem, ko se je cesarjevič na železnico peljal, da odrine na Dunaj, nabralo se je 20 000 do 30 000 ljudstva pred železnico in grmeli so živijo, evviva klici, da je od bližnjih sten odmevalo; poštni voz ni mogel skozi veliko goječo ter se je moral vrniti.

C. k. namestnik je spremljal do Divače carjeviča, ki je bil na vseh postajah z burnimi živoklici sprejet.

Z odkritosrčno ljubeznjivostjo si je carjevič pridobil najlepšo zmago, ljubezen tržaskih prebivalcev. Bog ga živi!

— Triester Tagblatt od zadnje sabbote je prinesel jako zanimiv članek: „Es wird schon besser werden“. V tem članku primerja primorske Slovence s Čehi ter jim obeta boljše čase. „Kakor na Češkem, tako je tudi na Primorskem prvobitni rod slovanski. Slovani na Primorskem so se začeli čutiti in si popolnoma enakopravnost priboré, ko pa se to zgodi, potem nastopijo boljši časi. Kakor Schönerer in njegova stranka, ki čez Podmokle škili, enako se bo morala tudi v Trstu odreči privilegiranemu gospostvu mala stranka ter priznati Slovanom enakopravnost, ker enakopravnost je državna misel, katero vresničiti se prizadeva sedanja vlada. To misel gojiti,

vrjevati in širiti, je naša dolžnost in vseh državljani in — gosposk. — Naj stori vsak svojo dolžnost — es wird schon besser werden. Ta izjava je toliko pomenljiva, ker jo nahajamo v vladnem glasilu, katera za nas še pred malo časom ni imela dobre besede.

— Statistika iz državnega zbora. Nekdo je izračunal, da je v zadnjem zasedanju vsega skupaj 69 poslancev od desnice in 85 od leve govorilo. Poslanci desnice so govorili 166krat, levičarji pa 209krat; prvi so govorili 33 ur, drugi pa 58 ur, prvi so govorili 39.000 vrst stenogr. protokola, levičarji pa 69.000 vrst. Levičarji so toraj veliko večkrat govorili, ko naši, dostikrat o praznih rečeh, in vendar se pritožijo, da jih naši še govoriti ne pusté.

Za mesec maj ali tudi adventni čas.

je pri nas na prodaj lepa podoba prečist. Spočetja M. D. (malana na platu), visoka 1.42 cm. in 52 cm. široka, ki bi bila prelep kinč za vsako cerkev. Velja 35 gld. Z okvirjem po naročilu 15 do 30 gl. več. Sprejemlje in izvršuje pa tudi vse druga naročila za olepšanje katol. cerkev. (3)

Katol. bukvarna.

Huda bolezen,

ki se čedalje bolj širi med ljudi.

Ta bolezen se začne v želodcu; če se hitro ne pomaga, zbolí celi život, posebno pa obisti, jetra in vsi prebavljajoči organi; tak človek postane tako slaboten in roven, da ni več za ta svet, in le smrt ga zamore odrešiti. Ljudje dostikrat sami ne vedo, kaj jim je. Če si pa bolnik stavi spodaj našete vprašanja, potem bo že vedel, pri čem da je.

Vprašanje: Ali me boli, ali me tišči, ali težko diham po kosilu? Ali ni neka teža na mojih prsih, ali se me ne prijemlje omotica? Ali niso oči bolj rumenkaste? Ali nimam zjutraj, kadar se zbudim, gostih slin na jeziku, v nebesu in med zobmi? Ali nimam nekega neprijetnega vonjava v ustih? Ali me ne bode ob straneh in v plečih? Ali ne čutim na desni strani, kakor bi se jetra hotele razširiti? Ali me ne prime neka omotica, kadar se ravno po konci postavim? Ali je moja voda iz obisti malo ali zelo barvana, ali je gosta, (kar se vidi na dnu posode, če en čas stojí)? Ali je po kosilu in večerji moj trebuh napet in napihnjen? Ali se mi riga?

Te prikazni ne pridejo vse na enkrat, pa kjer jih je le nekaj, prerokujejo navadno, da pride za njim huda bolezen.

Če se bolnik dolgo časa nič ne zdravi, dobí bo suh kašelj, in večkrat mu bo slabo prihajalo. Čez en čas postane koža suha in grdo rujavkasta. Roke in noge bodo navadno potne in mrzle. Bolj ko jetra in obolé, bolj pogosto se ponavljajo revmatične bolečine, proti katerim skor ni pomoči. (1)

Zato je dobro in potrebno, da se ta bolezen precej iz začetka zdraviti začne. In sicer imamo zoper to bolezen dobro zdravilo, katero bolezen kmalo prežene, ter želodec, jetra in ves drob v kratkem tako okrepča, da človek dobro prebavlja in zdrav postane. — To je „bolezen na jetrih“, in zdravilo zoper njo se imenuje „shäker-ekstrakt“, napravljeno iz rož, in se izdeluje v Ameriki za lastnika gosp. A. J. Whita, ki ima svoje zaloge v Novem Jorku, v Londonu in v Frankobrodu na Meni. To zdravilo ozdravi zgornj popisano bolezen popolnoma. Cena 1 steklenice 1 gl. 25 kr.

Zaloga v Ljubljani: Jul. pl. Trnkoczy; v Gorici J. Christofolletti; v Rudolfovem Dom. Rizzoli.

Lastnik je

A. J. Withe v Frankobrodu na Meni.

Telegrafične denarne cene 2. maja.

Papirna renta 76 47 — Sreberna renta 77 05
Zlata renta 91 70 — 1860letno državno posojilo 134 —
Bankina akcije 816 — Kreditne akcije 298 40 — London
1 760 — — Ces. kr. cekini 5.53 — 20-frankov 9.31

Izdajatelj in odgovorni urednik Filip Haderlap.

Razlaganje sv. rožnega venca

za vse dni meseca maja z dodatkom navadnih molitev; devetdnevnice in tridnevnice, kakor tudi nekaj pesem. Po nemškem predelal in pomočil o. Hrisogon M. Z lepo podobo na čelu.

Velja trdo vezana v pol platnu 75 kr.; v pol usnji 80 kr. Vse usnate 95 kr., z zlatim obrezkom pa 1 gld. 15 kr. Po pošti po 5 kr. več.

Dobivajo se v katoliški bukvarni na stolnem trgu, h. št. 6.

Obseg knjige je sledeči: I. Zakaj imamo Marijo častiti in kakó? (1.—4. dan.) Kako Marijo častimo z rožnim vencem (5. in 6. dan.) Kaj pomeni križ, vera, upanje in ljubezin, Gospodova molitev, angelski pozdrav? (7.—15. dne.) Potem sledi razlaganje 15 skrivnost veselega, žalostnega in častitega rožnega venca. (16.—30. dan); 31. dan: Usmili se duš v vica.

II. Navadne molitve: Juturna in večerna; meddnevne molitve; rožni venec naše ljube gospé presv. Srca. Sv. maša. Spovedne in obhajilne molitve. Lavretanske litanije. Devetdnevnica — tridnevnica.

III. Pesmi: Mariji Devici rožnovenski, Tebe Marija želim posloviti itd. vsih skupaj 11 Marijnih pesem. (2)

Knjižica je toraj prav pripravna za šmarnice, zraven pa tudi za druge čase, kakor adventne, Marijnih praznikov in sploh za lastni in drugih poduk. Bodi tedaj vsim toplo priporočena.

Sveto leto

je ravno izšla knjižica. Obsega na 128 str.:

a) Molitve pri obiskovanju treh cerkev s trojnimi litanijami, ki se edino smejo pri službi božji moliti, t. j. vsih svetnikov, Matere Božje in presv. Imena Jezusovega.

b) Poduk o odpustkih. Jutranja in večerna pobožnost; sv. maša; križev pot in rožni venec.

c) Sostavek popolnih odpustkov, ki se za more, o vsak dan meseca zadobiti; sostavek nepopolnih lahko zadobljivih odpustkov.

Potem takem knjižica ni le za zdajno, ampak tudi poznejša sv. leta pripravna in zaradi raznih molitev in dodatka o odpustkih vedno podučljiva in polna duhovnega dobička za verno ljudstvo. (2)

Velja z lepim zavitkom 20 kr., vezana 35 kr.

v katoliški bukvarni.

Organist in cerkovnik

se išče za faro **Javor**. Pisarni oglasi do 1. maja. Pošta Salloch s/d Südbahn. (5)

Umetne

zobe in zobovje

postavlja po najnovejšem ameriškem sostavu v zlatu, vulkanitu brez bolečin. Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolno brez bolečin s prijetnim mamilom. (4)

A. Palchel,

zobni zdravnik

poleg Hradskega mosta v I. nadstr.

Službe išče

orglavce in cerkovnik,

ki je leta 1878 orglarsko šolo cecilijanskega društva v Ljubljani z dobrim uspehom dovršil, in več časa to službo opravlja ter je tudi zmožen pisanja nemški in slovenski, kar lahko s pričali dokaže. Star je 36 let in oženjen. Več pové

J. Kosiček, uradnik,
fračiškanske ulice, h. št. 4
v Ljubljani.

(1)

Pri spisovatelju Matiji Majarju v Celovcu, Kalvarienberg, se uobe siedece knjige:

Pravila, kako izobraževati ilirsko narečje i u obče slavjanski jezik pisano v hrvatsko-serbskom narečju, tako da književni Slovenec tako lahko razume, kakor bi knjiga bila spisana po slovenski. V Ljubljani 1848, v osmini, strani 130, velja 50 kr.

Sveta brata Ciril i Metod slavjanska apostola, tisučletni spomenik na leto 863. Na jedne strani s latinskimi, na druge s cirilskimi pismenkami, tiskana v narečju hrvatsko-serbskom, književnomu Slovincu jako lahko razumljivom. V Zlatom Pragi, 1864 v 12tin, strani 176. Pameti godna knjižica tiskana pred 18 leti in razlaga slavno encyklo Njih Svetosti papeža Leona od 30. sept. 1880. Velja 50 kr.

Uzajemni pravopis slavjanski, to je slovnica ali mluvnica slavjanska. Obsega pet slovic: cerkveno-slovensko, rusko, hrvatsko-serbsko, česko in poljsko. V lahko razumljivom hrvatsko-serbskom jeziku. V Zlatom Pragi 1865 v osmini, strani 136, velja 2 gld. (3)

Slavjan, časnik slovstven i uzajemen za Slavjane književne i prosvetljene. Polo sostavkov s latinskimi, polo s cirilskimi pismenkami, v jako razumljivom hrvatsko-serbskom jeziku zanimivega obsega. V Celovcu 1873, 1874, 1875; v osmini, strani 160. Velja leto k po znižanej ceni vsak zvezek mesto 3 gld., 2 gold.

Važno za vsako hišo!

Cela mizna oprava iz britanskega srebra za le 8 gld.

Elegantno delo, ne zaruja, in se vedno tako ohrani, v podobi in barvi pravega srebra, in je najboljša stvarina za mizno opravo, razun srebra. Za 8 gl. se dobi cela mizna oprava iz najboljšega britanskega srebra. Dobri stojimo, da ostane oprava vedno bela.

- 6 nožev iz britanskega srebra z angleško jekleno ostrino,
- 6 vilic iz britanskega srebra, fina in težka roba,
- 6 žlic iz britanskega srebra,
- 12 žličic za kavo, iz britanskega srebra,
- 1 mlečni zajemnik iz britanskega srebra,
- 1 zajemalnik za juho iz britanskega srebra, težko, dobro blago,
- 2 lepa svečnika,
- 3 jajčne posodice,
- 6 tac, lepo izdelane,
- 1 posoda za poper ali sladkor,
- 1 presejalnik za čaj,
- 6 tačic za nože in vilice

(2)

51 kosov.

Naroči se proti poštnemu povzetju, ali pa da se denar naprej pošlje.

Zaloga britanskega srebra

C. Langer,

Wien, II. obere Donaustrasse 77.

Opomba. Komur bi oprava ne ugajala, pošlje naj jo v 10 dneh nazaj in bo dobil svoj denar nazaj razun poštnih stroškov.

Važno za vsako hišo!

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.

Po ceni in dobru!